

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών

Τεχνολογία Λογισμικού

8ο Εξάμηνο 2022-23

Τεχνολογίες Παγκόσμιου Ιστού (1 / 2)

Δρ. Κώστας Σαΐδης (saiko@di.uoa.gr)

Εισαγωγή στις τεχνολογίες του Παγκόσμιου Ιστού

Περιεχόμενα

- Ο Παγκόσμιος Ιστός
- Ο μορφότυπος JSON
- Η αρχιτεκτονική REST

Ο Παγκόσμιος Ιστός

Βασικά συστατικά

- Client/Server
- HTTP (Hyper Text Transfer Protocol)
- HTML (Hyper Text Markup Language)
- Unified Resource Identifiers, Locators and Names (URIs, URLs, URNs)

Μορφή ενός URL

```
scheme://[user:password@]host[:port]/path[?query][#fragment]
```

HTTP

- Μέθοδοι (HEAD, GET, PUT, POST, DELETE, κ.ά)
- Headers (Host, Accept, Cookie, κ.ά)
- Status codes (200, 404, 500, κ.ά)
- Εκδόσεις: 1.0, 1.1, 2.0

Παράδειγμα

Αίτηση

```
GET /index.html HTTP/1.1  
<line feed>
```

Απάντηση

```
HTTP/1.1 200 OK  
Date: Wed, 29 Mar 2017 14:38:00 GMT  
Server: Apache/1.3.27 (Unix) ...  
Last-Modified: Wed, 29 Mar 2017 01:16:05 GMT  
Accept-Ranges: bytes  
Content-Length: 6188  
Content-Type: text/html  
<html>  
<head>...</head><body>...</body>  
</html>
```


Μετασχηματισμός

- Από στατικές ή δυναμικές σελίδες & web sites
- Σε διαδραστικά, προσαρμόσιμα και ταχέως αποκρίσιμα Web applications που παρέχουν ή χρησιμοποιούν Web APIs
- Ο Παγκόσμιος Ιστός μετασχηματίζεται σε μια προγραμματιστική πλατφόρμα υπηρεσιών με τη Javascript να είναι η defacto γλώσσα

Διεπαφές χρήστη στον Παγκόσμιο Ιστό

Front-end τεχνολογίες

- Η τεχνική AJAX
- Το πρότυπο Model-View-Controller
- Το πρότυπο Model-View-ViewModel
- Το πρότυπο Observable
- Τεχνικές ασύγχρονου προγραμματισμού (Promises)

Σε επόμενη διάλεξη

Ο μορφότυπος JSON

JavaScript Object Notation (JSON)

- Text-based πρότυπο για την κωδικοποίηση δεδομένων
 - ECMA-262 3η έκδοση, rfc 4627, ECMA-404
 - Κωδικοποίηση UNICODE (UTF-8, UTF-16, UTF-32)
- Βασίζεται σε υποσύνολο της JavaScript, αλλά είναι πλήρως ανεξάρτητο της γλώσσας προγραμματισμού
- Το πλέον διαδεδομένο πρότυπο για:
 - την ασύγχρονη επικοινωνία μεταξύ Web Browser και Web Server
 - επικοινωνία μεταξύ Web APIs (services)

Οφέλη

- Απλότητα
 - Αναγνώσιμο από τον άνθρωπο
 - Επεξεργάσιμο από οποιαδήποτε γλώσσα προγραμματισμού
- Σταθερότητα
 - Δεν υπάρχουν διαφορετικές εκδόσεις
 - Δεν αναμένονται αλλαγές στο συνακτικό
- Ταχύτερο κι απλούστερο από την XML
 - WSDL, XML Web Services

Τύποι δεδομένων

- Πρωτογενείς τύποι
 - String
 - Number
 - Boolean
- null
- Σύνθετοι τύποι
 - Array
 - Object

JSON String

- Ακολουθία 0 ή περισσότερων UNICODE χαρακτήρων
- Περιέχονται σε διπλά εισαγωγικά "..."
- Backslash escapes
- Παράδειγματα
 - `""`
 - `"data"`
 - `"data \"with quotes\""`

JSON Number

- Χωρίς εισαγωγικά
- Προσημασμένος δεκαδικός αριθμός (διπλής ακρίβειας, κινητής υποδιαστολής)
- Παραδείγματα:
 - `10` (ακέραιος)
 - `-10.45` (πραγματικός)
 - `2.5e-5` (scientific notation)

JSON Boolean

- Χωρίς εισαγωγικά
- true ή false

JSON null

- Χωρίς εισαγωγικά
- null

JSON Array

- Διατεταγμένο σύνολο τιμών
- Οι τιμές εμπεριέχονται μεταξύ `[]` και χωρίζονται με `,`
- Παραδείγματα:
 - Πίνακας με Strings: `["red", "green", "blue"]`
 - Πίνακας με Numbers: `[10, -20, 0.30]`
 - Πίνακας με διάφορους τύπους: `[10, "red", false, null]`

JSON Object

- Μη διατεταγμένο σύνολο από ζεύγη ονόματος/τιμής (unordered name/value pairs)
- Ένα JSON Object έχει 0 ή περισσότερα ζευγάρια που εμπεριέχονται σε `{ }`
- Κάθε ζευγάρι έχει ένα όνομα και μία τιμή
- Το όνομα είναι τύπου String
- Η τιμή μπορεί να είναι οποιουδήποτε τύπου (String, Number, Boolean, null, Object, Array)
- Το όνομα διαχωρίζεται από την τιμή με `:`
- Τα ζευγάρια διαχωρίζονται μεταξύ τους με `,`

Παραδείγματα

```
{"img":"web.jpg", "width":800, "height":600}
```

```
{  
  "user":      "saiko",  
  "enabled":   true,  
  "favorites": [10, 11, 20],  
  "roles": [  
    {"id":"editor", "text":"Content Editor"},  
    {"id":"manager", "text":"System Manager"}  
  ]  
}
```

Μορφότυπος JSON

- Εύκολα αναγνώσιμο/διαχειρίσιμο και από ανθρώπους και από προγράμματα
- Αναπαριστά εύκολα τις ευρέως χρησιμοποιούμενες δομές δεδομένων (records, lists, trees)
- Οι αλγόριθμοι ανάλυσης (parsing) είναι απλοί, γρήγοροι και συνεπείς λόγω του απλού συντακτικού
- Υποστήριξη UNICODE
- MimeType: application/json

Η Αρχιτεκτονική Representational State Transfer (REST)

RESTful APIs

- Υπάρχουν παντού (Web, Microservices, IoT)
- Σχεδόν πάντα με υποστήριξη για JSON

Τι είναι το REST

- Ένα αρχιτεκτονικό στυλ για τη λειτουργία του Παγκόσμιου Ιστού (ή, γενικά, κατανεμημένων συστημάτων)
- Οριοθετεί αρχές, περιορισμούς και βασικές λειτουργίες
- Ανεξάρτητα της γλώσσας προγραμματισμού, του πρωτοκόλλου επικοινωνίας ή του είδους των δεδομένων

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ

Τέσσερις βασικές έννοιες:

- Resources, Representations, Requests, Responses

Έξι βασικές αρχές:

- Client-server, Stateless, Cacheable, Layered System, Uniform Interface, Code on demand (προαιρετικά)

Οφέλη

- Η σωστή χρήση των RESTful αρχών βελτιώνει όλα τα σημαντικά χαρακτηριστικά μιας αρχιτεκτονικής:
 - Απόδοση
 - Κλιμάκωση
 - Απλότητα
 - Επεκτασιμότητα
 - Αξιοπιστία

1η RESTful Αρχή

Client – Server

- Πλήρης διαχωρισμός ενδιαφερόντων (separation of concerns) μεταξύ client & server
- Χρήση ομοιόμορφης διεπαφής (uniform interface) για την επικοινωνία τους

Παράδειγμα: ο client δεν πρέπει να «ενδιαφέρεται» για το data storage, ο server δεν πρέπει να «ενδιαφέρεται» για το user interface

2η RESTful Αρχή

Stateless

- Ο server δεν αποθηκεύει καμιά πληροφορία για το state της εφαρμογής κατά την επικοινωνία του με τον client
- Το ακριβές application state τηρείται μόνο από τον client

Αλλά, προφανώς, ο server μπορεί να αποθηκεύει πληροφορίες του user session σε κάποια βάση δεδομένων

3η RESTful Αρχή

Cacheable

- Ο client πρέπει να μπορεί να αποθηκεύσει προσωρινά επιλεγμένα responses από τον server
- Ο server πρέπει να υποδεικνύει στον client ποια responses μπορούν να αποθηκευθούν προσωρινά και ποια όχι

Παράδειγμα: χρήση κατάλληλων cache headers του HTTP

4η RESTful Αρχή

Layered System

- Ο client πρέπει να μπορεί να συνδεθεί είτε με τον end server είτε με κάποιον ενδιάμεσο server, χωρίς να μπορεί να «διακρίνει» τη διαφορά
- Οι ενδιάμεσοι server πρέπει να μπορούν να προσθέτουν λειτουργικότητα: π.χ. caching, authorization, security, κτλ.

Παράδειγμα: Web proxies, N-tier architectures

5η RESTful Αρχή

Code on demand

- Ο client πρέπει να μπορεί να εκτελέσει κώδικα που προέρχεται από τον server δυναμικά (π.χ. applets, scripts, κτλ.)
- Προαιρετικά

6η RESTful Αρχή

Uniform Interface

- Η πλέον σημαντική αρχή!
- Αναγνωριστικά πόρων (Resource Identification)
- Διαχείριση πόρων μέσω αναπαραστάσεών τους (representations)
- Hypermedia as the engine of application state (HATEOAS)

Με απλά λόγια

- Ο client στέλνει requests στον server χρησιμοποιώντας URIs για τον προσδιορισμό των resources (και των representations).
- Τα resources διαχωρίζονται από τα representations: ο server μπορεί να στείλει τα στοιχεία ενός resource σε μορφή XML, JSON, κτλ.
- Ο client, κατέχοντας οποιοδήποτε representation ενός resource, μαζί με ενδεχόμενα metadata, μπορεί να τροποποιήσει το αντίστοιχο resource.

Με απλά λόγια (συνέχεια)

- Τα responses που στέλνει ο server έχουν όλη την απαιτούμενη πληροφορία που απαιτείται για το σωστό τους χειρισμό από τον client (μορφότυπο, caching, κτλ.)
- HATEOAS: ο client επικοινωνεί με τον server μόνο μέσω δυναμικά παρεχόμενων hypermedia (π.χ. hyperlinks).
- Δηλαδή, ο client δεν χρειάζεται να γνωρίζει από πριν κάποιο server ή κάποιο interface (όπως στις παραδοσιακές SOA ή στο RPC, κτλ.). Αρκεί μόνο να μπορεί να «καταλάβει» τη λειτουργία των hypermedia.

RESTful Web Service (API)

Αποτελείται από:

- Ένα HTTP base URL (REST endpoint)
- Ένα ή περισσότερα MIMEType για τα representations
- HTTP Methods: GET, PUT ή PATCH, POST, DELETE

Παράδειγμα

- Έστω μια συλλογή (collection) από στοιχεία (items).
- Υπάρχουν δύο βασικά endpoints:
 - `[baseUrl]/items` : Ενέργειες στη συλλογή (εν συνόλω).
 - `[baseUrl]/items/id` : Ενέργειες στο στοιχείο (ειδικά).
- REST Calls
 - `GET [baseUrl]/items`
 - `PUT [baseUrl]/items/32`

Συλλογές

HTTP Method	Ενέργεια
GET	Εμφάνιση της λίστας με τα elements του collection, παρέχοντας το αντίστοιχο URI για το καθένα και ενδεχόμενα πρόσθετα στοιχεία (π.χ. metadata) καθώς και σελιδοποίηση (αν υποστηρίζεται).
PUT	Αντικατάσταση του υπάρχοντος collection με νέο collection (αν υποστηρίζεται).
POST	Προσθήκη νέου element στο υπάρχον

Στοιχεία

HTTP Method	Ενέργεια
GET	Ανάκτηση μιας αναπαράστασης του συγκεκριμένου item.
PUT ή PATCH	Τροποποίηση του συγκεκριμένου item.
POST	Δε χρησιμοποιείται ευρέως για items.
DELETE	Διαγραφή του συγκεκριμένου item.